

Henning Dochweiler

Az egész életen át tartó tanulás dán megközelítésben

Mint a bécsi Dán Intézet vezetője, 1998-tól alkalmam volt több ízben Magyarországra látogatni egészen addig, amíg 1992-ben meg nem alakult Kecskeméten a magyarországi Dán Intézet. Jó partnerem volt Kelner Gitta és Harangi László, és egy sor izgalmas programot és megbeszélést tartottunk szerte az országban, prezentálva a népfelvilágosítás (ld. közművelődés, H.L.) és a nemzeti, demokratikus erők közötti szoros kapcsolatot Dániában az 1848-as vértelen forradalom óta. *A szándék az volt: rávilágítani az oktatásnak és az egyszerű emberek bevonásának jelentőségére egy abszolútizmus utáni rendszerben, hogy biztosítsuk a demokráciát mint olyant, akkor, és a változás utáni időszakban.*

Dániai népfőiskolai oktatói éveimben alkalmam volt együttműködni különböző felnőttoktatási partnerekkel az EU Grundtvig-programja keretében. Kulcskérdés volt az EU Memorandum az egész életen át tartó tanulásról, amely 2000-ben jelent meg először. Ezt a memorandumot nem csak a skandináv államok kritizálták, mivel túlságosan a formális képzésre összpontosított, és arra, hogy hogyan hasznosítható ez a munkaerő-piaci képzésben.

Ténylegesen a dán (és a norvég) megközelítés ettől eltérő. A memorandum szerint az egész életen át tartó tanulásnak két egyenlő célja van: az aktív állampolgárság segítése és a foglalkoztatás előmozdítása. A dánok általában egyetértenek ezzel a szemlélettel, de hozzáteszik, hogy a személyiségfejlesztés is hasonlóan fontos aspektusa az egész életen át tartó és az élet teljes szélességére kiterjedő tanulásnak.

A dán népfőiskolák a 19. század közepe óta hangsúlyozzák, hogy a tanulás középpontjába az autonóm egyént, s annak személyiségfejlesztését kell állítani (a „teljes személyiség” elmélete). Az Európai Bizottság – és a tagállamok többsége, beleértve Magyarországot is – úgy tűnik, inkább elkötelezettje a formális képzésen belüli kulcskompetenciáknak, és a képzés kevésbé terjed ki ma még az aktív állampolgárság eszmeiségére.

Mi Dániában nemcsak egy pénzügyi és gazdasági válságot élünk át, hanem a felnőttoktatás általános krízisét is, mivel – úgy tűnik – jó néhány politikusra hatással van az instrumentális képzés és a mérhető kvalifikáció kontinentális fogalma, ilyen módon hanyagolva el a tradicionális, általános műveltség fejlesztését. Márpedig a népfőiskolák nagymértékben felelősek ezért, mivel általában adaptálódniuk kell a modern globalizált valósághoz és az új világrendhez, erősítve az internacionalista és multikulturális világ attitűdjé iránti fogékonyságot.

A tradicionális nemzetállam politikusai, Dániában és Magyarországon, harcolnak ez ellen a fejlődés ellen, és nem akarják elismerni, hogy mi végül is valamennyien profitálunk a nyitott határokból, az interkulturális cserék előnyeiből, amelyek életbevágóan fontosak ahhoz, hogy elkerüljük a „Mc World kultúra” standartizált káros jelenségeit.